

POSTANOWIENIE

Dnia 19 września 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Czubik (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Tomasz Demendecki

SSN Elżbieta Karska

w sprawie ze skargi M.M. pełnomocnika wyborczego Komitetu Wyborczego Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców w okręgu wyborczym nr [...] na uchwałę Państwowej Komisji Wyborczej nr [...] z dnia 15 września 2023 r. w sprawie odwołania Komitetu Wyborczego Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców w okręgu wyborczym nr [...] w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 15 października 2023 r., z udziałem Państwowej Komisji Wyborczej, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 19 września 2023 r.,

oddala skargę.

UZASADNIENIE

Uchwałą nr [...] z 15 września 2023 r. w sprawie odwołania Komitetu Wyborczego Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców w okręgu wyborczym nr [...] w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 15 października 2023 r. – działając na podstawie art. 218 § 2 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. - Kodeks wyborczy (Dz.U. z 2022 r. poz. 1277 ze zm.; dalej: „k.wyb.” lub „Kodeks”) – Państwowa Komisja Wyborcza, po rozpatrzeniu odwołania Komitetu Wyborczego Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców, złożonego przez osobę zgłaszającą listę, od uchwały Okręgowej Komisji Wyborczej w K. z 11 września 2023 r. w sprawie odmowy rejestracji listy kandydatów komitetu

wyborczego pod nazwą Komitet Wyborczy Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców w okręgu wyborczym nr [...] w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 15 października 2023 r., postanowiła oddalić odwołanie.

W uzasadnieniu uchwały wskazano m.in., że uchwałą OKW w K. z 11 września 2023 r. w sprawie odmowy rejestracji listy kandydatów komitetu wyborczego pod nazwą Komitet Wyborczy Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców w okręgu wyborczym nr [...], odmówiono rejestracji listy kandydatów zgłoszonych w okręgu wyborczym nr [...] Komitet Wyborczy Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców – z powodu nieuzyskania wymaganego poparcia wyborców.

W dniu 13 września 2023 r. zostało doręczone Państwowej Komisji Wyборczej odwołanie złożone przez osobę upoważnioną przez Pełnomocnika Komitetu do zgłoszenia listy kandydatów na posłów. W odwołaniu osoba upoważniona do zgłoszenia kandydata:

1) wniosła o:

a) uchylenie zaskarżonej uchwały,

b) oraz wydanie postanowienia o rejestracji listy kandydatów;

2) zarzuciła OKW w K. niedostateczne uzasadnienie uchwały w sprawie odmowy rejestracji listy kandydatów komitetu wyborczego pod nazwą Komitet Wyborczy Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców w okręgu wyborczym nr [...].

Odnosząc się do zarzutu Skarżącego, PKW zgodziła się, że uzasadnienie uchwały OKW w K. było niewystarczające, gdyż powinno ono precyzyjnie wskazywać liczbę podpisów złożonych prawidłowo, liczbę podpisów zakwestionowanych z wyodrębnieniem liczb podpisów zakwestionowanych z podaniem wykazu poszczególnych wad. Jednakże uchybienie to nie miało wpływu na rozstrzygnięcie co do rejestracji listy kandydatów Komitetu zgłoszonej w okręgu nr [...].

Ponadto Państwowa Komisja Wyборcza, w związku ze złożonym odwołaniem 14 września 2023 r. raz jeszcze sprawdziła wszystkie

zakwestionowane przez OKW w K. podpisy poparcia wykorzystując do tego Centralny Rejestr Wyborców. PKW, po dokonaniu ponownej weryfikacji podpisów zakwestionowanych przez Komisję uznała, że OKW w K. niewłaściwie zakwalifikowała jako błędne 41 podpisów.

Państwowa Komisja Wyborcza stwierdziła, że mimo ponownej weryfikacji podpisów zgłoszenie listy kandydatów na posłów nie uzyskało poparcia, o którym mowa w art. 210 § 1 k.wyb., gdyż liczba prawidłowych podpisów wyniosła 3475.

W tym stanie rzeczy Państwowa Komisja Wyborcza postanowiła jak wyżej.

Pismem z 16 września 2023 r. M.M. (pełnomocnik wyborczy w okręgu [...], składający wniosek o rejestrację listy wraz z podpisami), na podstawie art. 218 § 3 k.wyb., wniósł do Sądu Najwyższego skargę na ww. uchwałę Państwowej Komisji Wyborczej z 15 września 2023 r. w przedmiocie oddalenia odwołania Komitetu Wyborczego Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców od uchwały OKW w K. i wniósł o uchylenie zaskarżonej uchwały PKW i rejestrację listy w okręgu [...].

W uzasadnieniu skargi podniesiono m.in.: „z satysfakcją odnotowujemy, że PKW zgodnie z utrwalonym orzecznictwem przyznaje rację, iż uzasadnienie dla uchwały OKW w K. nie spełnia wymogów prawa. Niestety oprócz lakonicznego stwierdzenia, że PKW wykonała ponownie kontrolę w oparciu o CRW, z uzasadnienia sporządzonego przez PKW nadal nie wynikają żadne dane, które mogłyby konwalidować uzasadnienie OKW w tej sprawie do poziomu wymaganego prawem i umożliwiającego kontrolę instancyjną. Podążając a stanowiskiem Sądu Najwyższego w sprawie sygn. akt I NSW 72/19 w całości podtrzymujemy stanowisko wyrażone w odwołaniu od uchwały OKW i wnosimy o uchylenie uchwały PKW i zarejestrowanie listy. Uchwała PKW nie spełnia nawet standardów prezentowanych w innych uchwałach OKW, które szczegółowo rozpiszywały rodzaj i podstawę uznania za wadliwe poszczególnych podpisów poparcia, grupując je w odpowiednie sekcje. Na marginesie należy wskazać pod rozagę Wysokiemu Sądowi wiarygodność oświadczenia PKW o kontroli wszystkich podpisów z CRW. W komisji K. weryfikacja przez 16 pracowników wszystkich podpisów w oparciu o CRW trwała

3 dni po 12 godzin pracy. Istnieje bardzo niskie prawdopodobieństwo, aby PKW udało się zrobić w ciągu jednego dnia a jeśli nawet należy się spodziewać, że skala błędów ludzkich w takim tempie pracy musiała być ogromna – bo przecież chodzi o monotonne wpisywanie numerów PESEL ręcznie do interfejsu kontrolnego CRW. W obecnym stanie uzasadnienia mamy do czynienia z całkowicie arbitralną decyzją, niedającą Komitetowi żadnych podstaw skarżenia konkretnych przyczyn odrzucenia” (s. 2).

Następnie przytoczono szeroką argumentację dotyczącą wad w funkcjonowaniu Centralnego Rejestru Wyborców. W ocenie wnoszącego skargę, korzystanie z systemu CRW, który z mocy prawa i komunikatów Premiera, nie jest zdolny przed wyborami do weryfikacji podpisów poparcia składanych przez obywateli, tj. właściwej weryfikacji ich praw wyborczych, narusza:

a) zasadę powszechności wyborów - art. 96 ust. 2 Konstytucji RP oraz powtórzoną w art. 192 k.wyb. Zasadę rozumianą w doktrynie jako poszerzenie czynnego i biernego prawa wyborczego na wszystkie stadia postępowania wyborczego;

b) art. 159 § 2 pkt 2 (bliżej niesprecyzowanego aktu prawnego) poprzez zaniechanie lub niedopełnienie przez PKW w ramach nadzoru ujawnienia i wyciągnięcia skutków z faktu, iż przed 1 września CRW z mocy prawa i komunikatów nie posiadał danych pozwalających na rzetelną weryfikację praw wyborczych i odbierał prawa wyborcze obywatelom popierającym podpisami start komitetów, co doprowadziło do obniżenia liczby podpisów poparcia poniżej wymaganej;

c) art. 159 § 2 pkt 9 (bliżej niesprecyzowanego aktu prawnego) poprzez zaniechanie przez PKW kampanii informacyjnej dotyczącej warunków wdrożenia CRW określonych w komunikatach Premiera co doprowadziło do niewiedzy zarówno obywateli, wyborców popierających, jak i obywateli pracujących w organach wyborczych, którzy widząc ponadnormatywną, zaskakująco wysoką liczbę błędnych adresów i innych danych CRW, co doprowadziło w rezultacie do utrwalania praktyk fałszujących wyniki fazy

wyborczej rejestracji komitetów i zniweczyło wysiłek obywateli popierających oraz nie wymusiło żadnej reakcji na władzy wykonawczej, która mogła zmienić treść komunikatów uzupełniając obowiązek migracji także o dane adresowe faktycznego zamieszkania wyborców.

Wskazano, że powyższy katalog jest jedynie próbą sprostania oczekiwaniom formalnym co do skargi. W żadnym razie nie jest to zamknięty i skonkretyzowany wedle sztuki prawniczej katalog zarzutów złamania przepisów.

Ponadto podniesiono: „Sąd Najwyższy w różnych składach ocenił naszą skargę jako wadliwą technicznie. W trybie wyborczym w przeciwieństwie do kasacji, nie ma przymusu korzystania z profesjonalnego pełnomocnika. Odstąpiliśmy przy naszych obecnych skargach od katalogu zarzutów na wstępie pisma wyznaczających zakres skargi, ale z treści uzasadnień SN rozumiemy, iż sąd domaga się wskazania w uzasadnieniu naruszonych przepisów przez ograny wyborcze. Tutaj powstaje poważny dylemat techniczny naszej skargi. Z jednej strony mamy do czynienia z oczywistą z mocy prawa i komunikatów Premiera bezużytecznością lub wadliwością CRW używanego przez OKW i PKW do wykluczania podpisów poparcia obywateli z uwagi na adres (także jako adres z innego okręgu), brak praw wyborczych czy inne nazwisko, a z drugiej strony mamy przymus prawny dla OKW i PKW do korzystania z tego systemu, co zostało uczynione. Mając to na uwadze trudno jest wskazać naruszenie konkretnego przepisu przez PKW lub OKW, a raczej chodzi o zaprzeczenie ogólnym dyrektywom i zasadom wyborów, które można wywodzić zarówno z całokształtu ustawy jak i orzeczeń SN” (s. 5).

W stanowisku z dnia 19 września 2023 r. Państwowa Komisja Wyborcza wniosła o oddalenie skargi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Niniejsza skarga jest niezasadna i podlega oddaleniu.

Z art. 91 ustawy k.wyb. wynika, że szczegółowe zasady tworzenia komitetów wyborczych oraz zgłaszania ich właściwym organom wyborczym określają przepisy szczególne Kodeksu. Zgodnie z przepisem art. 210 § 1 k.wyb. zgłoszenie listy kandydatów przez komitet wyborczy wymaga poparcia, w sposób określony przepisami Kodeksu wyborczego, podpisami co najmniej 5.000 wyborców stale zamieszkałych w danym okręgu wyborczym.

Przed przystąpieniem do omówienia zarzutów w niej podniesionych podkreślenia wymaga, że przedmiotem kontroli odwoławczej dokonywanej przez Sąd Najwyższy w ramach postępowania skargowego, o którym mowa w art. 218 § 3 Kodeksu wyborczego, jest uchwała Państwowej Komisji Wyborczej, a więc ta decyzja, która jest konsekwencją odwołania od uchwały Okręgowej Komisji Wyborczej w przedmiocie odmowy rejestracji listy kandydatów. Fakt ten ma istotne znaczenie dla określenia granic skargi i zakresu zarzutów, które mogą być obecnie rozpatrywane. Sąd Najwyższy w postępowaniu skargowym toczącym się w trybie art. 218 § 3 Kodeksu ocenia więc prawidłowość postanowienia Państwowej Komisji Wyborczej wydanego w następstwie odwołania od decyzji komisji wyborczej pierwszego stopnia.

Analiza niniejszej sprawy nie pozwala na uznanie za zasadne argumentów Skarżącego i w konsekwencji uwzględnienie skargi. Wnoszący środek zaskarżenia (który *nota bene* używa różnych błędnych nazw skargi – „wniosek”, „odwołanie”) nie sformułował konkretnych zarzutów skargi, a *gros* jej argumentacji sprowadza się do kwestionowania aktualnego stanu funkcjonowania Centralnego Rejestru Wyborców.

W tym kontekście podnieść trzeba, że Państwowa Komisja Wyborcza jako stały organ wyborczy (art. 152 § 1 Kodeksu wyborczego) posiada dostęp do Centralnego Rejestru Wyborców w celu realizacji zadań określonych w Kodeksie wyborczym (art. 18 § 8 pkt 2 Kodeksu wyborczego). Wobec powyższego PKW miała prawo skorzystania z Centralnego Rejestru Wyborców, nawet jeśli Skarżący ma zastrzeżenia co do jego funkcjonowania. Skarżący mając dostęp do złożonych list, nie wskazał ani jednego konkretnego przypadku, który wskazywałby na faktyczną niezgodność danych zawartych w CRW ze stanem faktycznym.

Powyższego nie spełnia następujący fragment uzasadnienia skargi: „powyższy wywód dotyczący przepisów określających zbudowanie systemu CRW można potwierdzić wyjątkową skalą dyskwalifikowania podpisów poparcia ze względu na adres, na brak praw wyborczych w okręgu, na adres z innego okręgu a na koniec wręcz na brak figurowania w rejestrze. PKW sama określa w uzasadnieniu tę niezwykle ilość wadliwych podpisów w okręgu [...] na poziomie 45,44% jako niespotykaną. Nie powinien Wysokiemu Sądowi umykać fakt całokształtu wyników weryfikacji we wszystkich dużych miastach w oparciu o CRW, bo wynik K. nie jest rekordowy. 40% wadliwych podpisów w przypadku naszego komitetu to norma w każdym dużym mieście – W., R., G., B., S., P. - czyli miejsc, gdzie ludzie migrują nie meldując się na pobyt stały i choć wcześniej korzystali z adresu faktycznego w kontekście swoich praw wyborczych teraz po nowelizacji i po wadliwej z mocy prawa migracji danych do CRW, utracili swoje wcześniej potwierdzone wnioskami prawa. W B. skala wad adresów wyniosła ponad 55%. Warto też wspomnieć, że problem nie dotyczy tylko naszego komitetu. Po ujawnieniu problemów prawnych z CRW, komisarz wyboczy w K. we współpracy z urzędem miasta K. wykonał test zupełności danych CRW i skala problemu była zbliżona do wyników kontroli naszych podpisów poparcia - 40%” (s. 4). I dalej: „wywody PKW (...) są także chybione w odniesieniu do poszczególnych przypadków co możemy prosto wykazać na przykładzie naszego kandydata nr 2 z listy w okręgu [...] – M.J., jego żony. Osoby te wpisały przed 1 września na karcie poparcia swoje dane adresowe faktyczne, wedle właściwości, których od lat głosowali w różnych wyborach. Ich podpisy poparcia zostały uznane przez OKW w K. za błędne, ponieważ nie figurowali w rejestrze CRW w ogóle. Małżonkowie wobec ujawnionego niefigurowania w związku z usuwaniem braków formalnych kandydatów, udali się do urzędu miasta T. i okazało się, że jednak figurują w rejestrze CRW” (s. 4). Przytoczenie ogólnych danych, czy postępowania konkretnego kandydata (i jego żony) nie prowadzi do skutecznego zakwestionowania stanowiska organów wyborczych. Komitet (jego reprezentant) nie przedstawił wiarygodnych dowodów na nielegalne działanie OKW i PKW w niniejszej sprawie (np. nieuwzględnienie konkretnych, prawidłowo „zebranych” podpisów). Same generalne zastrzeżenia do działania Centralnego Rejestru

Wyborców nie mogą prowadzić do uznania, że skarga zawiera usprawiedliwione podstawy (zarzuty).

W niniejszej sprawie liczba prawidłowo zgromadzonych podpisów wyniosła tylko 3475, co nie spełnia wymagań określonych w art. 210 § 1 k.wyb. Wbrew sugestiom skargi (s. 1), Sąd Najwyższy nie widzi powodów, dla których niewiarygodnym byłoby oświadczenie PKW, że ta w związku ze złożonym odwołaniem 14 września 2023 r. raz jeszcze sprawdziła wszystkie zakwestionowane przez OKW w K. podpisy poparcia wykorzystując do tego CRW. PKW, po dokonaniu ponownej weryfikacji podpisów zakwestionowanych przez Komisję uznała, że OKW w K. niewłaściwie zakwalifikowała jako błędne 41 podpisów (s. 2 zaskarżonej uchwały).

Reasumując, w ramach kontroli odwoławczej zainicjowanej skargą reprezentanta Komitetu, Sąd Najwyższy nie dopatrył się nieprawidłowości wskazanych w skardze, mogących skutkować uznaniem jej za zasadną. Podniesione w skardze argumenty, ze względu na wskazane wyżej przyczyny nie mogą odnieść zamierzonego przez Skarżącego skutku.

Z przedstawionych wyżej względów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia.

[as]

[ał]